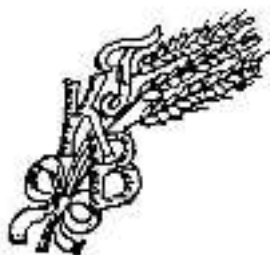

Z historii TKB

Szkoła to nie tylko miejsce pobierania nauki – to nie tylko lekcje czy zajęcia praktyczne. Szkoła jest również miejscem, w którym młodzież ma możliwość realizowania różnych swoich zainteresowań. Bez wątplenia nadaje to jej kolorytu i jeszcze bardziej wypełnia życiem.

Na znaczną intensywność życia pozalekcyjnego w szkole rolniczej w Bojanowie, w okresie międzywojennym, zapewne wpływ miał fakt, że uczniowie byli zobowiązani do zamieszkiwania na terenie Bojanowa, a ówczesne życie stwarzało znacznie mniej możliwości indywidualnego zaspakajania swoich potrzeb, niż to ma miejsce obecnie.

Kiedy uruchamiano szkołę, sytuacja materialna uczniów była dość zróżnicowana. Uczniowie mniej zamożni borykali się z trudnościami – z uwagi, że szkoła nie miała początkowo internatu, trzeba było wynajmować kwatery prywatne, samemu się żywić. To tym uczniom, postanowiła przyjść z pomocą najbardziej aktywna cześć młodzieży. Inicjatywa została podjęta na przełomie roku szkolnego 1922/23. Dyrekcja szkoły wyraziła zgodę na zorganizowanie przez uczniów Stowarzyszenia „**Bratnia Pomoc**”, które natychmiast uruchomiło tanią kuchnię. Pierwszym jej prezesem został Karol Steinhagen.¹ Stowarzyszenie przystąpiło do zorganizowania – przy dużym wsparciu dyrekcji szkoły – wszelkiej pomocy biedniejszym kolegom oraz starało się poprawić warunki edukacyjne.

Popularny „Bratniak” prężnie rozwijał swą działalność. Zachęcało to dodatkowo młodzież wiejską do podejmowania nauki w Bojanowie. Bratnia Pomoc nie mogła jednak sprostać rozmiarowi potrzeb i - dzięki pomocy materialnej pierwszych absolwentów - **przemieniła się w Towarzystwo Koleżeńskie Uczniów Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Bojanowie, zwane też Towarzystwem Koleżeńskim Bojanowiaków (XII 1924).**

---

¹ „Siejba”, 1937

Zarząd Towarzystwo Koleżeńskie Uczniów Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Bojanowie 1932/33.

Stoją: Cugielski, Jeziernski, Pelc, Siwek.

Siedzą: Witkowski, Wojtaszek, Serafinowski, Bogusławski²

Paragraf trzeci Statutu mówił: „... celem Towarzystwa jest wyrabianie w młodzieży poczucia obowiązków obywatelskich i karność drogą rozwoju życia koleżeńskiego i duchowego, wzajemnej pomocy w sprawach naukowych i materialnych, dbałość o opinię szkoły oraz wzmocnienie hartu cielesnego przez rozwój ćwiczeń gimnastycznych i sportów. Wszelkie sprawy polityczne są wyłączone prócz wspierania celów patriotycznych i humanitarnych”.

Towarzystwo rozszerzyło swoją działalność, poza pomocą socjalną, na działalność kulturalno-sportową, poznawczą i organizację płatnych praktyk zawodowych w najlepszych gospodarstwach.

Na całość Towarzystwa składały się następujące wydziały: „Bratnia Pomoc”, Naukowy, Sportowy i Rozrywkowy.

Poza tym, przy Towarzystwie został powołany „Koleżeński Sąd Honorowy”. Przewodniczącym Sądu Honorowego był każdorazowy prezes Towarzystwa Koleżeńskiego Uczniów Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Bojanowie.

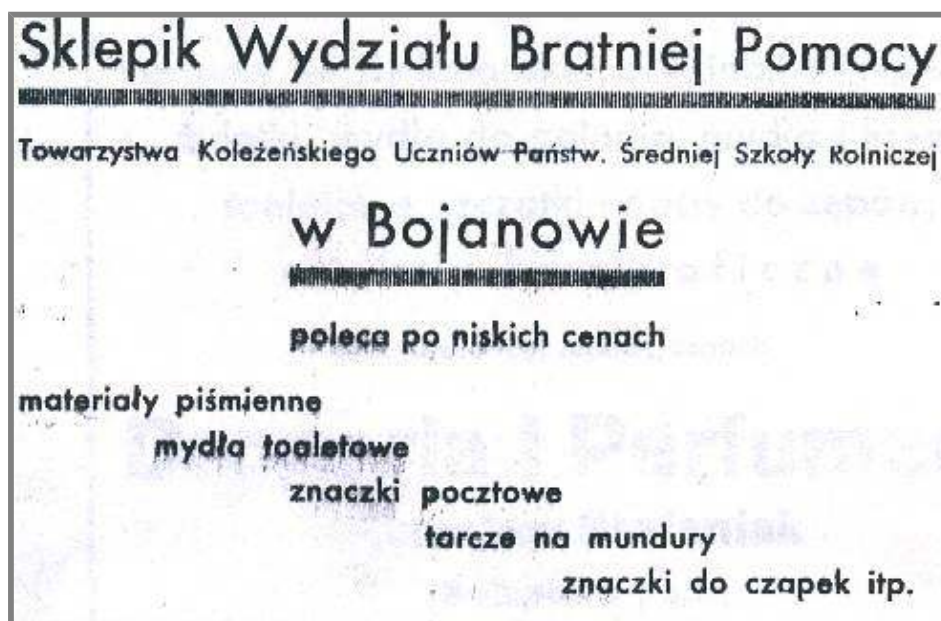
---

² W okresie późniejszym zostanie profesorem w Wyższej Szkole Rolniczej w Poznaniu.

Sąd Koleżeński – 1925 r.

Wydział Bratniej Pomocy zajmował się udzielaniem pożyczek, zapomóg, pośrednictwem w organizowaniu praktyk i „posad”. Poza tym Wydział prowadził sklepik.

Z Siejby - 1937 r.

W roku szkolnym 1936/37 Bratnia Pomoc przeorganizowała sklepik na **spółdzielnię uczniowską**, która oprócz korzyści finansowych, miał być zarazem praktyczną nauką spółdzielczości.

Wydział Naukowy zajmował się organizowaniem uroczystości i świąt państwowych, akademii, prowadził świetlicę szkolną oraz własną bibliotekę. W pierwszych latach

istnienia szkoły w ramach tego wydziału funkcjonowało Koło Samopomocy Koleżeńskiej, którego celem była pomoc w nauce uczniom słabszym. Dysponował także własnym 1-lampowym odbiornikiem radiowym.

W roku szkolnym 1936/37 w ramach tego wydziału powstał Klub Społeczny, który przygotowywał swoich członków do pracy społecznej na wsi.

Wydział Sportowy organizował i przeprowadzał wszelkie imprezy sportowe w szkole. Tradycją było organizowanie corocznego dnia sportu. W ramach wydziału sportowego istniały sekcje: lekkoatletyczna, koszykówki, tenisa ziemnego, bokserska. Szczególnie dobre wyniki sportowe uzyskiwała młodzież szkolna w królowej sportu - w lekkiej atletyce. Jednym ze wspomnianych zawodników był Wiktor Sadowski, który w tym czasie był kapitanem szkolnego klubu sportowego, a który w biegu na 100 m i biegu na 110 przez płotki oraz skoku wzwyż i dal, nie miał sobie równych w byłym, bardzo rozległym województwie poznańskim.

Drużyna szkoły rolniczej rozgrywała różne mecze ze szkołami Rawicza, Leszna, Gostynia a również z młodzieżą Bojanowa zrzeszoną w Skautach Wędrownikach, oraz młodzieżą Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, a w gimnastyce z Sokołem - na równoważniach, kozłach i kręglach. Rozgrywano też spotkania pingpongowe, siatkówki, koszykówki, a również w piłkę nożną. Jednak w piłce nożnej uczniowie szkoły nie mieli dobrej drużyny. Najlepszą drużyną w piłce nożnej była drużyna KSM, która rozgrywała mecze z Rawiczem, Leszmem, Poniecem, Gostyniem i Krobią. Natomiast dobrą drużynę szkoła rolnicza miała w hokeju na lodzie. Mecze rozgrywano na lodowiskach: w Gołaszynie, Browarze lub przy ul. Leszczyńskiej (wówczas staw był znacznie większy).³

W 1927 roku Towarzystwo Koleżeńskie Bojanowiaków zorganizowało wycieczkę do Czechosłowacji, której celem było zapoznanie się z tamtejszymi gospodarstwami rolnymi a także zwiedzenie wystawy rolniczej w Pradze.

O wizycie w Pradze informował Przewodnik Katolicki z dn. 14 sierpnia 1927 roku.

³ Z. Łuczkiwicz, Okruchy..., msp

Również w 1927 roku Towarzystwo podjęło próbę wydawania własnego pisma. Pierwszy nr *Siejby* ukazał się w lutym 1937 roku

**Z okazji piętnastolecia
Państwowej Szkoły Rolniczej w Bojanowie**

Towarzystwo Koleżeńskie wydaje

„Jednodniówkę”

którą rozsprzeda między absolw. i gości w dniu uroczystości zjazdowych

Do jednodniówki przyjmujemy wszelkiego rodzaju ogłoszenia, po następujących cenach:

cała strona ostatnia	40,00 zł
połowa strony ostat.	22,00 zł
cała strona wewnętrzna	30,00 zł
połowa strony wewn.	18,00 zł

Inne, mniejsze ogłoszenia zamieścimy po cenach niższych, zależnie od umowy.

Zgłoszenia należy kierować pod adresem Zarządu Towarzystwa Koleżeńskiego. Konto P. K. O. Internat Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej Nr. 211.408

Z Siejby – 1937

Redakcja Siejby - 1937 r.

Siejba z 1938 r.

Komitet redakcyjny stanowili uczniowie: Kazimierz Kaczorowski (przewodniczący), Czesław Gliński, Stefan Junczys, Janusz Wichrowski. Opiekunem pisma został polonista, mgr Teofil Nowicki.

Ostatni numer Siejby ukazał się w roku 1938. Zaprzestanie wydawania Siejby związane było z trudnościami finansowymi.

W 1932 roku Towarzystwo było współorganizatorem zjazdu absolwentów szkoły. W związku z tym wydarzeniem wydało własną metalową odznakę: trzy kłosa i litery TKB, stanowiące inicjały Towarzystwa Koleżeńkiego Bojanowiaków. Odznaka ta noszona była w klapie marynarki pod zieloną aksamitką. W ramach Towarzystwa powołano Związek Absolwentów i postanowiono odbywać zjazdy co 5 lat. Drugi zjazd absolwentów odbył się 12. XI. 1937 r. i zgromadził około 30% Bojanowiaków. Na tym zjeździe przekazano szkole Sztandar ufundowany staraniem Towarzystwa.

**Jubileusz 15-lecia Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej
w Bojanowie**

Piętnaście lat upływa od chwili, gdy na miejscu 8-letniej niemieckiej „Landwirtschafts Schule” utworzono polską placówkę – „Państwową Średnią Szkołę Rolniczą”.

W związku z piętnastolecie istnienia szkoły – jedynej tego rodzaju uczelni w Wielkopolsce – odbędzie się w dniu 20 listopada br.

**uroczystość poświęcenia sztandaru szkolnego
połączona ze zjazdem wychowanków.**

Obszerne sprawozdanie z uroczystości zamieścimy w następnym numerze.

Z Siejby – 1937 r.

Poświęcenie sztandaru szkolnego

To właśnie na tę okoliczność w lutym 1937 r. TKB wydało swoje pismo, o nazwie „Siejba”, które odtąd prenumerowane było przez wszystkie szkoły rolnicze w kraju.⁴

Zaraz po zakończeniu II wojny światowej i otwarciu szkoły, działalność wznowiło i towarzystwo Koleżeńskie, pod przewodnictwem J. Kowalskiego. Aby nie obciążać zbytnio rodzin, a wielu ich nie miało, większość uczniów zabiegała w Towarzystwie o funkcje dające zniżki na wyżywienie np. pracę w kuchni, sklepiku i w gospodarstwie.

Towarzystwo, przy pomocy dyrekcji, organizowało płatne praktyki wakacyjne, głównie w przemyśle rolno-spożywczym. Stołówka prowadzona przez Towarzystwo umożliwiała regulowanie czesnego przez rodziców w formie dostawy produktów rolnych.

Poza działalnością gospodarczą, Towarzystwo organizowało życie kulturalne poprzez własne zespoły: teatralny, muzyczny, taneczny i chór, które zdobywały

---

⁴ Bolesław Dynowski, Z historii TKB, „Siejba”, 1997, nr 10, s. 2-5

wyróżnienia na eliminacjach krajowych. Pieśni chóru można było usłyszeć w radiu poznańskim. Prowadzono współzawodnictwo w nauce i pracy społecznej. Towarzystwo organizowało spotkania młodzieży z pisarzami i znanymi osobistościami oraz wycieczki krajoznawcze, wystawy gospodarcze i pokazy rolnicze. Stało się tradycją, że uczniowie wraz z nauczycielami maszerowali na mszę św. do kościoła pod sztandarem Szkoły, na którym wypisane było credo: „Bóg, Honor, Ojczyzna”.

Powojennym władzom tradycja ta była jednak obca. W atmosferze zaostrzającej się sytuacji politycznej w kraju, **w 1951 roku brutalnie wyrzucono ze szkoły członków dyrekcji z doc. Janem Sondlem na czele, rozwiązano TKB**, protestujących uczniów, pod przywództwem Franciszka Jaworskiego, uwięziono w Rawiczu.

Przez dziesięciolecia starano się zniweczyć przedwojenne tradycje. Już tylko nieoficjalnie rozwijali działalność kulturalną wśród młodzieży niestrudzeni profesorowie: Ł. Kryszkiewicz, Janina Nickowska i Maria Juchnowicz. Za kontynuowanie działalności bez szyldu TKB i poświęcenie się dla młodzieży szkolnej w tym trudnym okresie, Walne Zebranie Członków nadało im wyróżnienie - Honorowe Członkostwa TKB.

W 1977 r. grono Bojanowiaków, przedwojennych uczniów spotkało się w Warszawie w domu prywatnym Kazimierza Koehlera, gdzie odbyło się nieoficjalne zebranie Towarzystwa. Z zaproszonych 18 osób, przybyło 12 dawnych działaczy. Na tym spotkaniu postanowiono prowadzić nieoficjalną działalność Towarzystwa. Wybrany zarząd ponawiał w latach 1980 – 1988 prośby o reaktywowanie TKB, ale ówczesne władze nie wyrażały zgody, grożąc konsekwencjami. Działalność nieoficjalna tej grupy ograniczała się do organizowania różnorodnej pomocy w szkole, dla poprawienia warunków dydaktycznych i socjalnych uczniów.

W roku 1992 uczestnicy Zjazdu Absolwentów, z okazji 70 – lecia Szkoły, powołali Komitet Inicjatywy do Reaktywowania TKB.

Do form działalności TKB zaliczono:

- kontynuację wydawania „Siejby”, która stanowi stały kontakt z absolwentami i uczniami
- organizowanie walnych zebrań członków oraz jubileuszowych spotkań koleżeńskich

- wspomaganie materialne osób wyróżniających się w pracach towarzystwa współuczestnictwem w organizowaniu kulturalnych sportowych i patriotycznych spotkań młodzieży.
- organizowanie konkursu na najlepszego ucznia w szkole i nagrodzenie ich w dniu Patrona Szkoły
- zorganizowanie Izby Pamięci i Tradycji Rolniczych
- propagowanie wśród uczniów konieczności podejmowania dalszych studiów na wyższych uczelniach i studiach podyplomowych
- współorganizowanie praktyk zagranicznych dla uczniów starszych klas
- nadawanie honorowego członkostwa TKB osobom zasłużonym dla szkoły i Towarzystwa

Sympatyczną tradycją stają się *Bale Bojanowiaków*. Pierwszy odbył się w 1998 roku. Uczestniczyło w nim 120 osób. Wiele radości w jej trakcie sprawiła loteria fantowa, też już stająca się tradycją.

M. Kosmański